Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2003

TÍREOLAÍOCHT - GNÁTHLEIBHÉAL

ROINN 2

DÉ LUAIN, 9 MEITHEAMH - IARNÓIN, 1.30 GO 3.30

Tá **ROINN 1** den pháipéar seo ar fhillteán ar leithligh mar a bhfuil spásanna le haghaidh do chuid freagraí.

N.B. Cuimhnigh le do thoil go gcaithfear an fillteán a thabhairt ar ais le do leabhar freagraí.

ROINN 2 (90 MARC)

Freagair **TRÍ** cheist.

Gabhann na marcanna céanna le gach ceist.

1. **<u>AN SAOL I gCATHRACHA NUA-AOISEACHA</u>**

A. Ceannteideal Nuachtáin:

“**Plódú Tráchta Ag Dul In Olcas**”

(i) Ainmnigh **TRÍ** chúis le plódú tráchta in aon bhaile mór nó cathair go bhfuil staidéar déanta agat air. [6]

(ii) Déan cur síos ar **DHÁ** shlí chun plódú tráchta a laghdú. [4]

B. **(i)** Ainmnigh **TRÍ** chúis le coirpeacht i gcathracha. [6]

(ii) Mol **DHÁ** shlí chun go bhféadfaí coirpeacht a laghdú i gcathracha. [4]

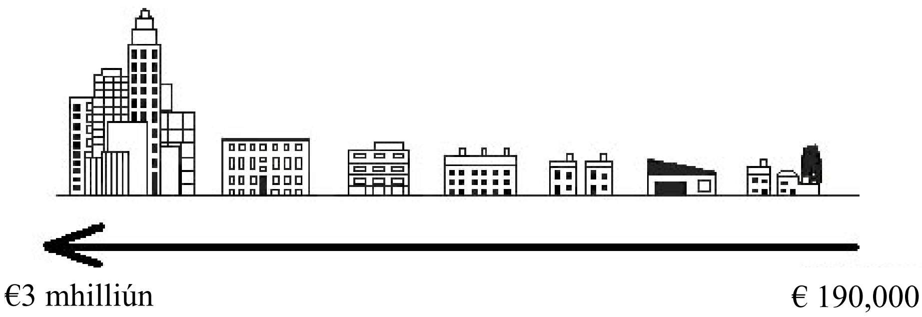

COSTAS TALÚN IN AGHAIDH AN AONAD FAIRSINGE

C. Féach ar an bpictiúr thuas a thaispeánann go bhfuil costas talún i bhfad níos airde gar do lár na cathrach. Mínigh **DHÁ** chúis go bhfuil costas talún níos daoire gar do lár na cathrach [10]

2. TÍREOLAÍOCHT FHISICIÚIL

A.

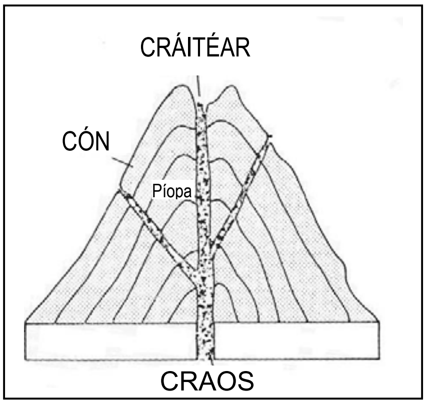

Féach ar an léaráid thuas. Déan cur síos ar conas a fhoirmítear **BOLCÁN**. Bain úsáid as na hainmneacha ón léaráid i do fhreagra. [10]

B. **(i)** Déan cur síos ar **THRÍ** chineál damáiste a tharlaíonn nuair a bhrúchtann bolcán. [6]

(ii) Mínigh **DHÁ** shlí inar féidir le bolcán a bheith úsáideach do dhaoine. [4]

C. Is féidir le daoine úsáid a bhaint as carraigeacha ar shlite éagsúla.

(i) Ainmnigh **TRÍ** charraig agus abair conas is féidir gach ceann a úsáid. [6]

(ii) Mínigh cén fáth go mb'fhéidir go gcuirfeadh daoine ina aghaidh dá n-osclófaí cairéal le carraig a bhaint as gar dá mbaile. [4]

3. LÉARSCÁIL SUIRBHÉIREACHTA ORDANÁIS

A. Féach ar an léarscáil Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair atá ag gabháil léi.
Tarraing sracléarscáil den cheantar a thaispeántar ar an **léarscáil**.
Marcáil ar an sracléarscáil agus ainmnigh:

- An limistéar faoi fhoirgnimh de Cheatharlach
- Abhainn na Bearrú
- Na Príomhbhóithre Náisiúnta
- Eastát Tionsclaíoch
- Iarnród [12]

B. Féach ar an léarscáil Suirbhéireachta Ordanáis arís.
'Tá cuid mhaith seirbhísí le tairiscint ag Ceatharlach do dhaoine áitiúla agus do thurasóirí.'

(i) Ainmnigh agus aimsigh, ag baint úsáide as tagairtí eangaí, **TRÍ** cinn de na seirbhísí sin. [6]

(ii) Déan cur síos ar conas a d'fhéadfadh daoine áitiúla úsáid a bhaint as ceann **AMHÁIN** de na seirbhísí sin. [3]

C. Tá monarcha nua ríomhairí le tógáil ag **S** 737 778 in aice leis an N9, soir ó thuaidh ó lár bhaile Ceatharlach.

Mínigh **TRÍ** chúis gur roghnaíodh an suíomh seo. I do fhreagra scríobh faoin bhfianaise atá le feiceáil agat ar an léarscáil leis na cúiseanna sin. [9]

4. AERFÓTAGRAF DE BHAILE CEATHARLACH

A. Tarraing sracléarscáil den cheantar atá léirithe san **fhótagraf**.
Marcáil agus sainaithin ar an sracléarscáil:

- an abhainn
- an droichead thar an abhainn
- dhá bhóthar a bhuaileann le chéile
- séipéal
- páirc mhór [12]

B. Roghnaigh agus sainaithin go soiléir (déan tagairt don 'chúlionad ar chlé', 'réamhionad ar dheis' 7 rl.), áit ar an bhfótagraf ar mhaith leat cónaí ann. Tabhair **TRÍ** chúis le do fhreagra agus bain úsáid as an oiread sonraí agus is féidir ón bhfótagraf. [10]

C. Féach ar chúlionad clé an fhótagraif; tá cuid de sheanchaisleán in aice an droichid.
Ainmnigh agus mínigh **DHÁ** chúis go gceapann tú gur tógadh an caisleán ag an suíomh seo. [8]

5. MEASCÁN TÍREOLAÍOCH

Freagair AON TRÍ CINN de na ceisteanna: A, B, C, D.

(Leantar den cheist seo ar an gcéad leathanach eile.)

A. ÁR nACMHAINNÍ - PORTAIGH MÓNA

'Tá athrú tagtha ar mhodhanna bainte agus sábhála ár n-acmhainní móna i gcaitheamh na mblianta.'

Déan cur síos ar **DHÁ** mhodh bainte agus sábhála móna a bhfuil staidéar déanta agat orthu. [10]

B. TURASÓÍREACHT

Tá tábhacht ag baint le go leor tíortha agus réigiún don turasóireacht.

Ainmnigh tír **NÓ** réigiún **AMHÁIN** den chineál sin.

Mínigh **TRÍ** chúis go mbaineann tábhacht le turasóireacht sa cheantar atá ainmnithe agat.

Nóta: Is ceist leanta é seo.

C. DAONRA I nDOMHAN ÉAGOTHROM

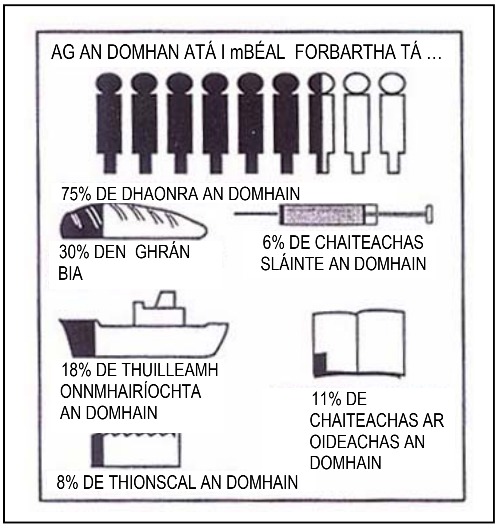

Tá 75% de dhaonra an domhain ag an **DOMHAN I mBÉAL FORBARTHA**, ach tá céatadán níos lú den chaiteachas ar bhia, cúram sláinte agus oideachas. Ag baint úsáide as an eolas a thaispeántar thuas, freagair na ceisteanna seo a leanas:

(i) Cén % de chaiteachas an domhain a chaitear ar **shláinte** sa **domhan i mbéal forbartha**? [1]

(ii) Cén % de chaiteachas an domhain a chaitear ar **ghráin bia** sa **domhan i mbéal forbartha**? [1]

(iii) Déan cur síos ar conas is féidir le caiteachas níos lú ar bhia agus cúram sláinte cur isteach ar rátaí Beireatais **agus** rátaí Báis sa domhan i mbéal forbartha (m.sh. tíortha Afraiceacha). [8]

D. BÁISTEACH

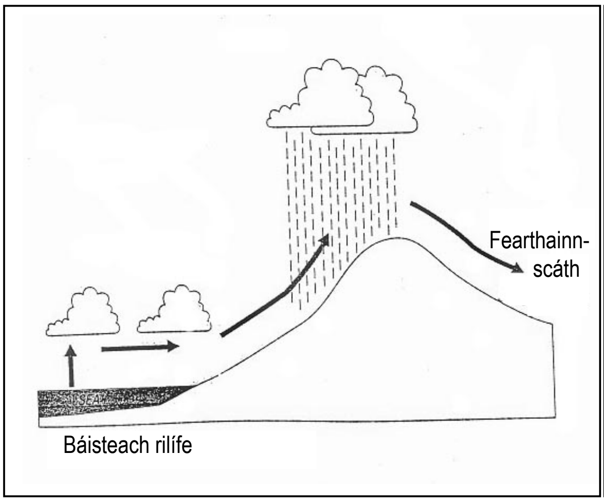

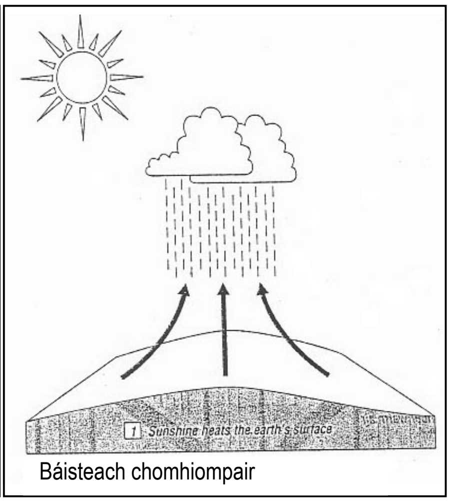

Le cabhair na léaráide thuas, déan cur síos ar conas a tharlaíonn **báisteach rilífe** agus **báisteach chomhiompair**. [10]